

Na temelju članka 70. stavka 2. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (Narodne novine, broj 87/2008., 86/2009., 92/2010., 105/2010.-ispr., 90/2011., 16/2012. i 86/2012.), ministar znanosti, obrazovanja i sporta donosi

P R A V I L N I K

O NAČINU POSTUPANJA ODGOJNO-OBRAZOVNIH RADNIKA ŠKOLSKIH USTANOVA U PODUZIMANJU MJERA ZAŠTITE PRAVA UČENIKA TE PRIJAVE SVAKOG KRŠENJA TIH PRAVA NADLEŽNIM TIJELIMA

Opće odredbe

Članak 1.

- (1) Ovim pravilnikom propisuje se način postupanja učitelja, nastavnika, odgajatelja, stručnih suradnika (u daljnjem tekstu: odgojno-obrazovnih radnika) i ravnatelja osnovnih i srednjih škola te učeničkih domova (u daljnjem tekstu: školska ustanova), u poduzimanju mjera zaštite prava učenika te obveze prijave svakog kršenja tih prava nadležnim tijelima.
- (2) Izrazi koji se koriste u ovome pravilniku, a koji imaju rodno značenje, bez obzira na to jesu li korišteni u muškome ili ženskome rodu, obuhvaćaju na jednak način i muški i ženski rod.

Članak 2.

Školska ustanova dužna je učeniku osigurati:

- zaštitu prava propisanih Ustavom Republike Hrvatske, konvencijama, zakonima, provedbenim propisima.
- provedbu programa kojima se promiče zaštita njihovih prava, sigurnost i zdravlje.

Mjere zaštite prava učenika

Članak 3.

(1) Mjere zaštite prava učenika su:

- sprječavanje nasilja između učenika, između učenika i radnika školske ustanove, između učenika i druge odrasle osobe;
- prijava kršenja prava učenika stručnim tijelima školske ustanove;
- prijava kršenja prava učenika nadležnim tijelima izvan školske ustanove;
- postupanje stručnih tijela školske ustanove prema žrtvama nasilja;
- postupanje stručnih tijela školske ustanove prema kršiteljima prava učenika;
- postupanje školske ustanove u suradnji s nadležnim tijelima izvan školske ustanove prema žrtvama nasilja;
- postupanje školske ustanove u suradnji s nadležnim tijelima izvan školske ustanove prema kršiteljima prava učenika.

- (2) Školska ustanova dužna je skrbiti se o ostvarivanju svih prava učenika, a posebno u slučajevima svih oblika nasilja, spolne zloporabe, zanemarivanja, odgojne zapuštenosti, nehajnog postupanja, zlostavljanja i izrabljivanja.
- (3) Popis propisa kojima su uređena prava učenika i popis vrsta i oblika nasilja te njihov pojmovnik objavljuje se na mrežnim stranicama ministarstva nadležnog za obrazovanje.

Članak 4.

- (1) Svaki odgojno-obrazovni radnik školske ustanove dužan je svakom učeniku osigurati zaštitu njegovih prava.
- (2) U slučaju kršenja tih prava svaki radnik školske ustanove dužan je, bez obzira na koji način je došao do saznanja o mogućoj povredi prava učenika, odmah o tome izvijestiti ravnatelja ili odgojno-obrazovnog radnika školske ustanove kojeg je ravnatelj ovlastio za postupanje u slučajevima povrede prava učenika (u daljnjem tekstu: ravnatelj).
- (3) Ravnatelj je dužan poduzeti odgovarajuće mjere prema radniku koji je svojim djelovanjem ili nečinjenjem povrijedio prava učenika, odnosno nije ga obavijestio sukladno stavku 2. ovoga članka.
- (4) U slučaju nasilnog postupanja prema učeniku, svi radnici školske ustanove dužni su odmah poduzeti sve mjere da se zaustavi i prekine nasilno postupanje.

Postupanje u slučaju povrede prava učenika

Članak 5.

- (1) U slučajevima povrede prava učenika propisanih člankom 61., stavkom 1. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (u daljnjem tekstu: Zakon) zaštitu osiguravaju odgojno-obrazovni radnici školske ustanove.
- (2) U slučajevima tjelesnog i emocionalnog nasilja, spolne zloporabe, zanemarivanja, nehajnog postupanja, zlostavljanja ili izrabljivanja učenika (u daljnjem tekstu: nasilno postupanje) zaštitu prava osiguravaju odgojno-obrazovni radnici školske ustanove u suradnji s nadležnim institucijama i tijelima.

Postupanje u poduzimanju mjera zaštite u slučaju kršenja prava učenika

Članak 6.

- (1) Škola je dužna poučiti učenika o postupanju u slučaju povrede njegovih prava, a osobito vezano uz reagiranje na nasilje i pomoć u zaštiti od odgojno-obrazovnih radnika školske ustanove.
- (2) Učenik ima pravo prijaviti uočeno kršenje prava drugih učenika u školskoj ustanovi.
- (3) U slučaju da je povredi prava iz članka 5. stavka 2. ovoga pravilnika nazočan i radnik školske ustanove, dužan je odmah poduzeti mjere zaštite prava učenika.

Članak 7.

- (1) U slučaju da je učeniku uskraćeno pravo iz članka 5. stavka 1. ovoga pravilnika učenik izvješćuje razrednika/učitelja/nastavnika/odgajatelja koji je dužan poduzeti mjere kojima će se osigurati zaštita njegovih prava.

- (2) U slučaju da osoba iz stavka 1. ovoga članka nije u mogućnosti osigurati zaštitu prava učenika, dužna je o tome izvijestiti stručnog suradnika koji će mu pomoći u rješavanju pritužbe učenika te o tome izvijestiti ravnatelja.
- (3) Ravnatelj je dužan svaku pritužbu razmotriti i postupiti u skladu s propisima.

Članak 8.

- (1) U slučajevima povrede prava učenika iz članka 5. stavka 2. ovoga pravilnika školska ustanova dužna je poduzimati posebne mjere zaštite te obvezno izvijestiti nadležne institucije ili tijela.
- (2) Nadležne institucije ili tijela koja školska ustanova izvješćuje o povredi prava učenika su: ured državne uprave nadležan za poslove obrazovanja odnosno Gradski ured za obrazovanje, kulturu i šport Grada Zagreba (u daljnjem tekstu: Ured), nadležni centar za socijalnu skrb, nadležna policijska postaja i ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja.

Članak 9.

- (1) U slučajevima nasilnog postupanja svi radnici školske ustanove dužni su:
  - a) odmah poduzeti sve mjere da se zaustavi i prekine aktualno nasilno postupanje prema učeniku, a u slučaju potrebe pozvati djelatnika policije,
  - b) ako je učenik povrijeđen u mjeri koja zahtijeva liječničku pomoć, odmah zatražiti pomoć liječnika te postupiti po njegovoj preporuci.
- (2) Odgojno-obrazovni radnik kojega je zadužio ravnatelj u slučajevima nasilnog postupanja dužan je:
  - a) odmah nakon prijavljenog nasilja o tome obavijestiti roditelje/skrbnike (u daljnjem tekstu: roditelj) te ih izvijestiti o svim činjenicama i okolnostima koje je do tada doznao, kao i o aktivnostima i mjerama koje školska ustanova poduzima,
  - b) pratiti učenika u slučaju da se on mora prevesti u liječničku ustanovu prije dolaska roditelja,
  - c) odmah nakon prijave odnosno dojave nasilja obaviti razgovor s učenikom žrtvom nasilnog ponašanja, a u slučaju da je postojala liječnička intervencija, uz dogovor s liječnikom, čim to bude moguće,
  - d) odmah nakon prijave odnosno dojave nasilja obaviti razgovor s učenikom počiniteljem nasilnog postupka, a u slučaju da je postojala liječnička intervencija, uz dogovor s liječnikom, čim to bude moguće,
  - e) obaviti razgovor s drugim učenicima ili odraslim osobama koje imaju informaciju o učinjenome nasilnom ponašanju te utvrditi sve okolnosti vezane uz oblik, intenzitet, težinu i vremensko trajanje nasilja,
  - f) u razgovoru s učenicima odgojno-obrazovni radnici školske ustanove dužni su pažljivo postupati, poštujući učenikovo dostojanstvo, privatnost i pružajući mu potporu,

- g) ako je riječ o osobito teškom obliku, intenzitetu koje je izazvalo ili može izazvati traumu u učenika koji su žrtve nasilnog događaja ili u drugih učenika koji su svjedočili tom događaju, potrebno je izvijestiti ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja koje će u slučaju potrebe osigurati pružanje odgovarajuće psihološke pomoći.

Članak 10.

- (1) U slučajevima iz članka 5. stavka 2. ovoga pravilnika ravnatelj je dužan:
- a) odmah izvijestiti roditelje učenika koje je žrtva nasilja o mogućim oblicima stručne pomoći učeniku u školi i/ili izvan nje,
  - b) osigurati stručnu pomoć učeniku koji je počinio nasilje.
- (2) Odgojno-obrazovni radnici koje zaduži ravnatelj dužni su:
- a) upozoriti učenika koji je počinio nasilje na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja te ga savjetovati i poticati na promjenu takvoga ponašanja,
  - b) posebnu pozornost treba obratiti na to iznosi li učenik koji je počinitelj nasilja neke okolnosti koje bi upućivale da je on žrtva zanemarivanja, odgojne zapuštenosti ili zlostavljanja u svojoj obitelji ili izvan nje te će u tom slučaju ravnatelj odmah izvijestiti nadležni centar za socijalnu skrb, a po potrebi ili sumnji na počinjenje kažnjive radnje izvijestiti policiju,
  - a) pozvati roditelje učenika koji je počinio nasilje, izvijestiti ih o događaju te naglasiti kako je takvo ponašanje neprihvatljivo i štetno, savjetovati ih s ciljem promjene takvog ponašanja djeteta te ih pozvati na uključivanje u savjetovanje ili stručnu pomoć u školi ili izvan nje (centri za socijalnu skrb, poliklinike za zaštitu djece, obiteljska savjetovišta i slično) i izvijestiti ih o obvezi škole prijavljivanja slučaja sukladno članku 13. stavka 2. ovoga pravilnika.

Članak 11.

- (1) U slučajevima nasilnog postupanja iz članka 5. stavka 2. ovoga pravilnika u razgovoru s predstavnikom policije s učenicima žrtvama ili počiniteljima nasilnog postupanja obvezno treba biti prisutan roditelj učenika.
- (2) U vremenu do dolaska roditelja učenika iz stavka 1. ovoga članka s učenikom je dužan biti netko od odgojno-obrazovnih radnika školske ustanove.

Članak 12.

- (1) U slučaju vršnjačkog sukoba odgojno-obrazovni radnici školske ustanove dužni su poduzeti mjere prema zahtjevima struke radi:
- pomirenja učenika,
  - stvaranja prijateljskog okruženja,
  - razvoja tolerancije i poštovanja različitosti,
  - primjene modela nenasilne komunikacije.
- (2) U slučaju kršenja prava na zaštitu od diskriminacije svi radnici školske ustanove dužni su postupati u skladu sa Zakonom o suzbijanju diskriminacije.

Članak 13.

- (1) Školska ustanova dužna je ispunjavati obrazac za prijavu nasilnog postupanja u odgojno-obrazovnim ustanovama osim u slučaju vršnjačkog sukoba koji rješava školska ustanova.
- (2) Obrazac iz stavka 1. ovoga članka dostupan je na mrežnim stranicama ministarstva nadležnog za obrazovanje.

Članak 14.

O svim poduzetim aktivnostima, poduzetim mjerama te svojim opažanjima ravnatelj i stručni suradnici školske ustanove dužni su voditi službene bilješke i odgovarajuće evidencije zaštićenih podataka koje će na zahtjev dostaviti drugim nadležnim tijelima ili institucijama.

Članak 15.

U slučaju ponovljenoga nasilnog postupanja učenika školska ustanova dužna je u suradnji s liječnikom školske medicine razmotriti potrebu utvrđivanja psihofizičkog stanja djeteta.

Zaštita sigurnosti i zdravlja

Članak 16.

- (1) Ravnatelj je s osnivačem školske ustanove dužan omogućiti učenicima i svim radnicima školske ustanove rad u sigurnom okruženju.
- (2) Školska ustanova dužna je izvijestiti učenike o pravilima sigurnosti u školskom prostoru i mogućnostima njihove zaštite.
- (3) Radi sigurnog održavanja odgojno-obrazovnog rada i osiguravanja uvjeta za nesmetani razvitak učenika u školskoj ustanovi, provodi se zaštita na radu u skladu s posebnim propisima.
- (4) Za sigurnost u učionicama, kabinetima, dvoranama i na školskom igralištu dužni su se brinuti odgojno-obrazovni i drugi radnici školske ustanove koje se koriste navedenim prostorom.
- (5) U slučaju da osoba iz stavka 4. ovoga članka primijeti opasnost za učenike i druge radnike, dužna je odmah izvijestiti ravnatelja.
- (6) U slučaju opasnosti za život i zdravlje učenika i radnika školske ustanove, prostor na kojem bi oni mogli biti ugroženi ravnatelj treba odmah isprazniti i staviti izvan uporabe dok se ne stvore potrebni uvjeti za siguran rad.
- (7) Ravnatelj je dužan odmah poduzeti mjere uklanjanja manjih nedostataka koji bi mogli ugroziti život i zdravlje učenika i radnika školske ustanove, a u slučaju većih nedostataka zatražiti njihovo uklanjanje od osnivača školske ustanove ili nadležne javne službe.
- (8) O nemogućnosti održavanja nastave u slučaju iz stavka 6. ovoga članka ravnatelj je dužan obavijestiti osnivača školske ustanove i ured državne uprave u županiji nadležan za poslove obrazovanja odnosno Gradski ured za odgoj, obrazovanje i šport Grada Zagreba.

Članak 17.

- (1) Kućnim redom školske ustanove propisuju se pravila sigurnosti i zaštite od socijalno neprihvatljivih oblika ponašanja diskriminacije, neprijateljstva i nasilja, a u cilju

provođenja pravila ravnatelj je dužan odrediti dežurstvo odgojno-obrazovnog ili drugog radnika na ulazu u školsku ustanovu i u svim prostorima u ustanovi i izvan nje, a na kojima tijekom odgojno-obrazovnog rada borave učenici.

- (2) Radi sigurnosti učenika, radnika škole i imovine školska ustanova može se koristiti i alarmnim sustavom i/ili sustavom videonadzora.

Sigurnost i mediji

Članak 18.

- (1) Učenici i radnici školske ustanove imaju pravo na pristup Internetu u školskoj ustanovi.
- (2) Učenici mogu pristupati Internetu samo u nazočnosti odgojno-obrazovnog radnika.
- (3) Školska ustanova dužna je ugraditi filtre koji se mogu uključiti kako bi onemogućili pristup stranicama s neprimjerenim sadržajima.

Članak 19.

Zbog zaštite učenika od nasilja u elektroničkim medijima uporaba mobitela tijekom odgojno-obrazovnog rada može biti dopuštena samo uz odobrenje odgojno-obrazovnog radnika.

Članak 20.

Školska ustanova dužna je:

- a) štiti prava učenika te medijima ne smije davati osobne i ostale podatke o učenicima,
- b) obavijestiti učenike i roditelje o pravilima sigurne uporabe suvremenih tehnologija, osobito mobitela i Interneta,
- c) informirati učenike i roditelje o posljedicama neprimjerene komunikacije na društvenim mrežama (vrijeđanje, sramoćenje, kleveta, javni linč, objava fotografija učenika, videozapisa i sl.) te o načinima postupanja školske ustanove vezano uz informacije o nasilju u elektroničkim medijima u skladu s *Protokolom o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima*.

Zaštita podataka

Članak 21.

- (1) Ravnatelj je dužan imenovati osobu za zaštitu osobnih podataka i osobu za pristup informacijama.
- (2) Zadužene osobe moraju se pridržavati posebnih propisa vezanih uz zaštitu osobnih podataka i prava na pristup informacijama.

Zaštita od prodaje i promidžbe

Članak 22.

Prodaja u svrhu odgoja i obrazovanja moguća je u školskim ustanovama samo uz suglasnost školskog odbora.

Zaštita prava učenika tijekom odgojno-obrazovnog rada

Članak 23.

- (1) U slučaju da se pojedini učenik ne pridržava pravila propisanih kućnim redom školske ustanove na način da se neprimjereno ponaša, ometa rad i sigurnost drugih učenika i odgojno-obrazovnih radnika, ostali učenici imaju pravo zatražiti zaštitu odgojno-obrazovnih radnika koji će učenike koji se ne pridržavaju propisanih pravila upozoriti na neprimjereno ponašanje te na posljedice takvoga ponašanja.
- (2) U slučaju da učenik ometa odgojno-obrazovni rad predmetima koji nisu predviđeni i koje nije odobrio odgojno-obrazovni radnik, učenik je na zahtjev odgojno-obrazovnog radnika dužan odložiti predmet na vidljivo mjesto do kraja nastavnoga sata.
- (3) Kada učenik ne reagira na upozorenje iz stavka 1. i 2. ovoga članka, odgojno-obrazovni radnik dužan je zbog osiguravanja zaštite prava ostalih učenika pozvati stručnog suradnika ili razrednika/odgajatelja učenika koji će s njim razgovarati te odmah pozvati i roditelja učenika.
- (4) Roditelj učenika dužan je javiti se na poziv školske ustanove te postupiti u skladu s preporučenim mjerama odgojno-obrazovnih radnika.
- (5) U slučaju učestalog kršenja pravila propisanih kućnim redom:
  - razrednik/odgajatelj obavještava roditelja učenika,
  - učeniku se izriče pedagoška mjera sukladno Zakonu,
  - školska ustanova izvješćuje nadležni centar za socijalnu skrb,
  - školska ustanova u dogovoru s nadležnim centrom za socijalnu skrb dogovara načine pomoći učeniku i roditelju.
- (6) U slučaju učestalog kršenja pravila propisanih kućnim redom školska ustanova organizira dodatne edukacije učenika i roditelja, sukladno potrebama na razini razrednog odjela/odgojno-obrazovne skupine ili cijele školske ustanove. Edukacije učenika i roditelja mogu se provoditi u suradnji s nadležnim institucijama, udrugama, lokalnom zajednicom.

Preventivni programi

Članak 24.

- (1) Školska ustanova dužna je donijeti i provoditi školske preventivne programe.
- (2) Školski preventivni programi sastavni su dio godišnjeg plana i programa ili školskog/domskog kurikulumu.
- (3) Školski preventivni programi provode se u sklopu redovite nastave, sata razrednika, školskih ili razrednih projekata, predavanja i drugih aktivnosti koje organizira školska ustanova.

Članak 25.

- (1) Ravnatelj školske ustanove dužan je najmanje dva puta tijekom školske godine izvijestiti vijeće učenika, vijeće roditelja i školski/domski odbor o stanju sigurnosti, provođenju preventivnih programa te mjerama poduzetim u cilju zaštite prava učenika.

- (2) Članovi vijeća i odbora iz stavka 1. ovoga članka dužni su predlagati promjene koje mogu pridonijeti većoj zaštiti prava i sigurnosti učenika.

Članak 26.

Pravilnik stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

MINISTAR

dr. sc. Željko Jovanović